

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 24 jan. 1958

*'s Morgens te 10 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President Drees en de Ministers Cals, Algera, Helders, Hofstra, Klompé, Luns, Samkalden, Staf, Struycken, Witte en Zijlstra (afwezig zijn de Ministers Suurhoff en Vondeling).

Secretaris: J. Middelburg.

3. Buitenlands beleid

n. *De situatie in Indonesië* (Zie notulen MR 17 januari 1958, punt 3c en ook deze notulen punt 3e.) De *Minister-President* vestigt de aandacht op een telegram, waaruit blijkt, dat de Nederlandse Vertegenwoordiger in Djakarta, Hasselman, is uitgegaan van de gedachte, dat in geval de ondernemer de terugtocht van Nederlands personeel niet betaalt dan rijksvoorschotten verleend kunnen worden. Dit heeft ertoe geleid, dat een onderneming, die wel aan deze verplichtingen heeft voldaan, thans het passagegeld terugeist met het argument, dat anders een ongelijke behandeling plaatsvindt.

Minister *Klompé* zegt, dat volgens zijn instructie Hasselman alleen rijksvoorschotten mag verlenen als is aangetoond, dat de onderneming geen middelen meer heeft. Het vervult spreekster echter met zorg, dat het Nederlandse bedrijfsleven in Indonesië op het standpunt lijkt te staan, dat de Regering de transportkosten naar Nederland moet betalen. Een onderneming (Geo Wehry) heeft aan vrouwen van personeelsleden op de boot naar Nederland ontslagbrieven gezonden en daarbij de raad gegeven zich door Maatschappelijk Werk te laten opvangen in Nederland. In de Kamercommissie vroeg men wat de Regering terzake doet. Spreekster heeft geantwoord, dat dit met andere ambtgenoten (Financiën, Sociale Zaken en Volksgezondheid, Justitie) besproken moet worden.

De *Minister-President* is van mening, dat de kwestie Geo Wehry een zaak apart is. Spreker acht het wenselijk, dat aan Hasselman een telegram wordt gezonden, dat grote terughoudendheid is geboden ten aanzien van de verlening van voorschotten aan Nederlanders, die door ondernemingen zijn uitgezonden. Daarbij zal men op het lange telegram kunnen reageren, dat Hasselman naar aanleiding van deze kwestie heeft gezonden.

Minister *Luns* stelt voor, dat dit op korte termijn in de Commissie-Blom zal worden afgehandeld. De *Raad* besluit aldus.

De *Minister-President* zegt vervolgens met betrekking tot Geo Wehry, dat deze onderneming eenvoudig aan haar personeelsleden de mededeling heeft gedaan, dat zij ontslag hebben gekregen en de schadeloosstelling uitsluitend in rupia's kan worden uitbetaald. Even voor zijn vertrek heeft Minister Suurhoff aan Prof. Muntendam gezegd, deze kwestie met het bedrijfsleven te bespreken, maar spreker is bevreesd, dat daarvan het gevolg is, dat geen druk op Geo Wehry wordt uitgeoefend, maar omgekeerd door het bedrijfsleven op de Regering. Spreker gelooft echter wel, dat het op de weg van de Regering ligt om te vragen, dat men van de kant van Sociale Zaken en Volksgezondheid deze kwestie met Geo Wehry zelf bespreekt; daarnaast zal voorzover nodig Maatschappelijk Werk de betrokken personeelsleden moeten opvangen. De *Raad* verklaart zich met deze handelwijze akkoord.

De *Minister-President* deelt omtrent de rijstsituatie mede, dat deze op West-Java volgens een telegram wat minder precair is; de rijstprijs in Djakarta, die tot 12 rupia's was opgelopen, bedraagt thans 7 rupia's. Op Midden-Java wordt wel gesproken van hongersnood in bepaalde gebieden. De particuliere handel tracht rijst te krijgen, evenals de Indonesische Regering rijst van het buitenland vraagt. Spreker acht het wenselijk, dat met andere regeringen wordt

besproken, dat zij geen voedingsmiddelen aan Indonesië schenken, maar alleen een humanitaire actie van het Internationale Rode Kruis bevorderen.

Minister *Helders* hoopt ook, dat Minister Luns op krachtige wijze laat horen, dat Amerikaanse hulp in deze situatie bepaald niet op prijs wordt gesteld. Minister *Luns* antwoordt, dat een telegram hierover zal worden uitgezonden.

De *Minister-President* komt vervolgens op de kwestie van Indonesiërs (warga negara's), die naar Nederland willen overkomen. Over degenen, die reeds op de evacuatieschepen zaten, heeft Hasselman geseind, dat open plaatsen op deze schepen met deze Indonesiërs zijn opgevuld. Tot nu toe betreft het hier echter een beperkte groep van mensen, die in beginsel tot Nederland toegelaten mogen worden. Nu men echter weet, dat ook Indonesiërs naar Nederland kunnen gaan, hebben zich reeds 10 à 12.000 bij de Nederlandse vertegenwoordiging gemeld. Hasselman heeft geseind, dat hij er niet meer het oog op kan houden; hij verzocht met spoed een instructie. Spreker meent, dat geantwoord moet worden, dat het zenden van Indonesiërs naar Nederland drastisch beperkt moet worden.

Minister *Samkalden* is het hiermede geheel eens; er kan geen sprake zijn van het toelaten van meer dan degenen, die op de lijst van 825 namen staan. Een vraag is voorts of deze mensen met Indonesische nationaliteit in de eerste fase naar Nederland moeten komen. Spreker heeft voorts vernomen, dat men op de Nederlandse vertegenwoordiging in Djakarta aan alle Indonesiërs, die zich daar vervoegen, de raad geeft maar een visum voor Nederland aan te vragen. Daarom zal Hasselman de instructie moeten worden gegeven, dat men niet meer deze raad mag geven. Over de vraag welke Indonesische familieleden van Nederlanders in Nederland toegelaten mogen worden, meent spreker, dat men deze moet beperken tot de afhankelijke kinderen-gezinsleden tot een bepaalde leeftijdsgrens (16 of 21 jaar). Hasselman zal in deze zaak restrictief te werk moeten gaan.

Minister *Klompé* stelt de vraag wat zal gebeuren met Indonesiërs, die door de Indonesische autoriteiten op de pendelschepen worden gebracht en naar Singapore komen. De *Minister-President* antwoordt, dat men moet weigeren deze te vervoeren. Minister *Luns* voegt hieraan toe, dat ten aanzien van personen, die toch naar Singapore komen, aan het bestuur van Singapore gevraagd moet worden hen naar Indonesië terug te zenden.

Minister *Hofstra* meent, dat duidelijk uitgangspunt moet zijn, dat anderen dan van Nederlandse nationaliteit niet met de evacuatieschepen mee mogen. Een uitzondering zal dan gemaakt kunnen worden voor jonge kinderen uit een vorig huwelijk, die de Indonesische nationaliteit hebben, dus niet voor pleegkinderen, schoonouders, zusters, e.d.

De *Minister-President* stelt voor, dat dit punt in de Commissie-Blom wordt besproken met een vertegenwoordiger van Justitie erbij. Spreker vestigt er de aandacht op, dat volgens de vertegenwoordiger van het Internationale Rode Kruis, Durand, de Indonesische Regering er geen bezwaar tegen heeft, dat de ouden van dagen in de tehuizen blijven.

Minister *Klompé* is over deze kwestie nog niet geheel gerust. Een eerste moeilijkheid is, dat van de tehuizen het bestuur vaak weg is. Naast de 350 bejaarden, die door Nederland worden verzorgd, zijn er ongeveer 3000 die bij kinderen inwonen of zelfstandige huisvesting hebben. De *Minister-President* zegt, dat er zoveel mogelijk naar gestreefd moet worden deze bejaarden in Indonesië te laten blijven.

Besloten wordt de kredietregeling voor Nederlandse werkgevers in Indonesië voor de volgende vergadering op de agenda te plaatsen.

Minister *Zijlstra* heeft gezien, dat Financiën met De Nederlandse Bank een ontwerp-besluit inzake de deviezenbescherming heeft gemaakt, dat eventueel van toepassing kan worden op Indonesiërs in Nederland. Minister *Hofstra* licht toe, dat er algemene deviezenvergunningen voor Indonesiërs waren, die ingetrokken zijn; men geeft thans individuele vergunningen, waarbij men kan zien hoe het gaat. Minister *Zijlstra* meent, dat het betrokken ontwerp-besluit een onderdeel is van de voorbereiding van de druk-op-de-knop-actie; deze regeling zal dus ook niet in werking mogen treden, voordat in de Ministerraad de politieke kant

ervan is bekeken. Minister *Samkalden* had gaarne, dat Justitie nog erbij betrokken werd. Minister *Staf* deelt mede, dat Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening spoedshalve de gevraagde machtiging heeft gegeven, maar men zal er bij De Nederlandse Bank een rem op moeten zetten. De *Minister-President* stelt voor, dat Financiën dit punt nog bekijkt. Aldus wordt besloten.

De Ministers *Cals* en *Klompé* delen mede, dat de Wereldomroep hun heeft gevraagd een aantal vragen met betrekking tot de moeilijkheden in Indonesië te beantwoorden.

- - -